

INFO TIJDK INFO - TIJDK INFO-TÜRK

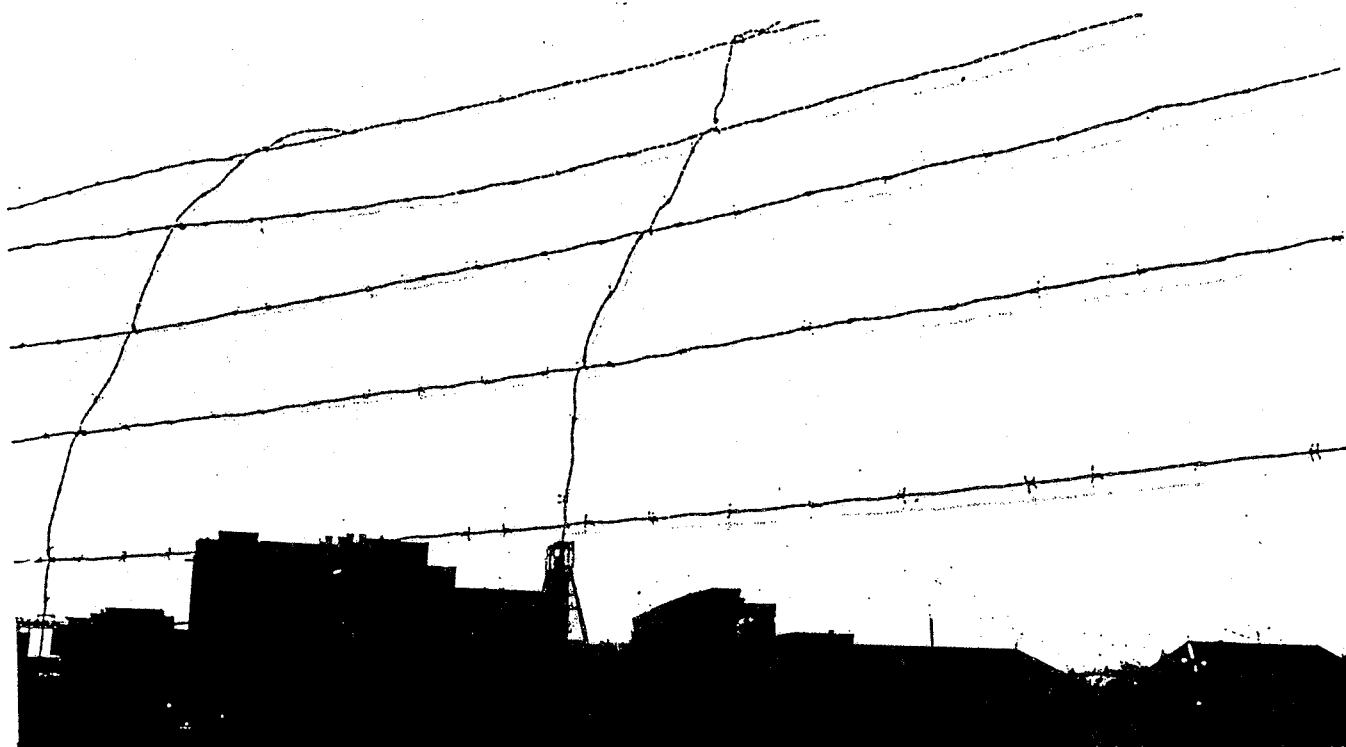
MAART

1982

bulletin mensuel • monthly bulletin • maandelijks bulletin

67

6DE JAAR • PRIJS: 50 BF • JAARABONNEMENT: 500 BF • PCR: 000 -1168701- 45
INFO-TURK - 13/2, Ch. M. WISERPLEIN - 1040 BRUSSEL • Tel: (32-2) 230 34 72 • UITGEVER:
TURKS COLLEKTIEF VOOR UITGAVE EN VERSPREIDING • No. WET DEPOT: 2198

"GRONDWET" OP MAAT!

Gelijktijd met de opvoering van de terreur, o.a. met de arrestatie van de vroegere premier, sociaal-demokraat Ecevit, versnelden de militaire machthebbers van Turkije tevens de voorbereiding van de nieuwe grondwet, die de basis moet leggen van een autoritair burgerregime dat het huidige militair regime moet opvolgen.

Na zijn toornige speech in Bursa, die de militaire aanklager het sein gaf voor het opnieuw arresteren van Ecevit, verdubbelde en verdriedubbelde Evren zijn aanvallen op de democratische politici in zijn twee volgende toespraken.

Op 18 april legde hij tijdens zijn speech in de stad Balikesir de nadruk op het feit dat in de huidige "overgangperiode" geen politieke activiteiten toegestaan zijn en hij zei tevens dat "Wie toch het tegengestelde wil doen (zich met politiek bezighouden) en toekomstige politieke investeringen najaagt, vervolgd en gestraft zal worden."

In dezelfde speech liet de chef van de junta doorschemeren dat de militairen, zelfs na de terugkeer van een burgerregering, niet zullen aarzelen om tussenbeide te komen indien nodig: "Vele burgers willen weten wat er zal gebeuren als het lans opnieuw in dezelfde situatie (crisis) geraakt nadat wij weg zijn. Wees niet bang... Jullie zullen bevrijd worden van de verantwoordelijken (voor nieuwe crises). Denk eraan dat er andere machten, die het land zullen beschermen, aan jullie kant staan."

Vijf dagen later viel Generaal Evren opnieuw democratische politici zoals Ecevit, wiens arrestatie protest uitlokte van Europese democratische kringen, aan in een boodschap ter gelegenheid van de 62ste verjaardag van de Turkse Grote Nationale Vergadering, die momenteel ontbonden is: "Ik volg met verdriet en verontwaardiging de pogingen van degenen die eens luid schreeuwden om volledige onafhankelijkheid... Zij vergeten hoe ze het land aan de rand van de afgrond brachten en nu proberen ze Turkije terug te brengen tot hun soort democratie, door vreemdelingen druk te doen uitoefenen op Turkije en door hun eigen land aan te klagen."

SCHETS VAN DE NIEUWE GRONDWET

In april begonnen de leden van de Raadgevende Vergadering aan de tekst van de nieuwe grondwet, trouw aan de wensen van de militaire machthebbers die zichzelf tot wetgever maakten.

Alhoewel Sadi Irmak, zagsman van de Raadgevende Vergadering, zei dat "de wereld niet zal vergaan als de grondwet niet klaar is tegen de herfst", zei de voorzitter van de Grondwetgevende Commissie, professor Orhan Aldikaçti op 25 april dat de nieuwe grondwet vóór september 1982 aan de Raadgevende Vergadering voorgelegd zal worden.

Sinds zijn benoeming in november 1981 hield de Raadgevende Vergadering zich bezig met het "verzamelen van gegevens".

31 van de 160 leden van de Raadgevende Vergadering, 51 provinciegeverneurs van Turkije, 37 universiteiten en hoge onderwijsinstellingen, hoge gerechtshoven, de regeringgezinde vakbond Türk-İs, werkgeversorganisaties zoals TISK, TUSIAD en de Unie van Kamers, bepaalde banken en beroepsverenigingen deelden de Commissie hun ideeën over de nieuwe grondwet mee.

Om de mening van de man in de straat te kennen besloot de Commissie een opiniepeiling te houden bij ongeveer 200.000 mensen, maar de NVR verhinderde dit onder het voorwendsel dat het budget 82 van het Staatsinstituut voor Statistiek niet in de fondsen voorziet om dergelijke opiniepeiling te realiseren.

Zoals bekend werd de vroegere leiders van Turkije het recht ontnomen om hun mening over de toekomstige grondwet bekend te maken. De NVR gaf de Commissie toelating om de mening te vragen van leden van politieke partijen die niet deelnamen aan het bestuur van hun partij. Geen enkel partijlid werd tot heden gekontacteerd alhoewel reeds 2 maanden verstreken sinds de toelating gegeven werd.

Anderzijds maakten zakenorganisaties vrij hun mening bekend door het uitdelen van pamfletten.

De Turkse Unie van Handel en Industrie verklaarde dat de autoriteiten voor de uitvoerende macht opgevoerd moeten worden en een Raad van de Republiek zou de ontbonden Senaat van de Republiek moeten vervangen. De handelaars vragen tevens dat Turkije's politiek regime het kommunisme zou uitsluiten en dat de Turkse staat geregeerd zou worden volgens de principes van Atatürk en het Turks nationalisme.

Zij zeggen: "Het staatshoofd moet machtiger zijn dan onder de grondwet van 1961 en hij moet de grondwet voor een poosje kunnen opheffen door het uitroepen van een noodtoestand, wanneer hij niet langer het hoofd kan bieden aan interne en externe bedreigingen. Het staatshoofd moet ook de bevoegdheid hebben om afspraken te maken en om bepaalde autonome instellingen te controleren... En de nieuwe grondwet moet het recht op private ondernemingen en eigendom beschermen."

Andere organisaties van zakenlui zoals de Confederatie van de Werkgeversunie (TISK) en de Vereniging van Industrialisten en Zakenlui van Turkije (TUSIAD) deden gelijkaardige voorstellen voor de grondwet. Onder die voorstellen is tevens de beperking op het recht om zich te organiseren in vakbonden en om te staken.

In feite komen deze voorstellen over het algemeen overeen met de richtlijnen die de chef van de junta gaf in zijn openingstoespraak en in andere verklaringen.

De voorzitter van de Grondwetgevende Commissie, Aldikaçti, herhaalde op 6 april dat de verwerping van bepaalde principes uit de toespraken van Evren onmogelijk zou zijn. In een ander interview dat in de kranten van

./..

KEMALISME EN MILITARISME

Terwijl alle democratische organisaties onderworpen worden aan allerhande repressie, hield de "Kemalistische Elan Vereniging", die verleden jaar ontstond op aanmoediging van de junta, op 11 april 1982 zijn 1ste vergadering in Ankara.

De voorzitter van de vereniging, M. Baha Vefa Karatay, maakte bekend dat de vereniging zich reeds organiseerde in 22 provincies en 14 distrikten en dat men voorbereidingen treft in 26 andere provincies.

Deze vereniging, die beweert alle ideeën van Atatürk werkelijk op te volgen, wordt beschouwd als de kern van de politieke partij die gevormd zal worden door de huidige militaire machthebbers.

De NVR besloot reeds eerder Ata-Birlik (Ata-Unie) op te richten om de principes van het Kemalisme (Atatürkisme) te bepalen. De nieuwe instelling, voorgezeten door Generaal Evren, zal overal in Turkije afdelingen openen. Zelfs na de terugkeer van de burgerregering zullen alle regeringen verplicht zijn te handelen binnen het ideologisch kader vastgesteld door Ata-Birlik.

GEVAARLIJKE STRAATNAMEN

Het gemeentebestuur van Denizli besloot de straatnamen te veranderen conform aan de ideologische oriëntatie opgelegd door het militair regime. Namen die beschouwd worden als in strijd met deze oriëntatie zijn o.a. Baris Caddesi (Vredeslaan), Emek Caddesi (Arbeidslaan), Hürriyet Caddesi (Vrijheidslaan), Devrim Caddesi (Revolutielaan). Zij zullen nu genoemd worden naar bepaalde historische figuren uit de periode van het Ottomaanse Rijk.

MILITARISATIE VAN OPVOEDING

Een gepensioneerde Luitenant-Generaal van de Luchtmacht, Burhan Göksel, werd benoemd tot hoofd van het Opvoedings- en Trainingsdepartement van het Ministerie van Opvoeding. (DN 5.4)

Het Opvoedings- en Trainingsdepartement van het Ministerie van Opvoeding besloot om gezegden van Atatürk in te lassen in de schoolboeken van alle niveaus. De leraars zullen verplicht zijn alle leerboeken van het jaar 1982-1983 te vervangen door nieuwe die gezegden van Atatürk bevatten. (C 17.4)

WAPENS VOOR DE RAADGEVENDE VERGADERING

De Ministerraad besloot bij dekreet dat de leden van de Raadgevende Vergadering vuurwapens mogen dragen zolang zij dit ambt waartoe ze aangeduid werden door de NVR, bekleden. (C 16.4)

26 april verscheen zei Aldikaçti: "De nieuwe grondwet zal aan het staatshoofd de nodige bevoegdheden toekennen voor het oplossen van problemen zoals deze van vóór de operatie van 12 september. Het staatshoofd zal de nodige macht krijgen voor het oplossen van crises, zoals de bevoegdheid om het parlement te ontbinden en de noodtoestand uit te roepen."

In antwoord op de vraag of de recente wetgeving in de nieuwe grondwet opgenomen zal worden als artikels, verklaarde Aldikaçti dat deze die gepast bevonden worden opgenomen kunnen worden en hij voegde eraan toe dat het laatste woord aan de NVR zal zijn.

Wat betreft de oprichting van een Raad van de Republiek zei Aldikaçti dat hij dit voorstelde om te kunnen beschikken over de kennis en de ervaring van "eminente" personaliteiten om het staatshoofd te assisteren in tijd van crisis.

Hij onderstreepte dat de principes van nationalisme in de nieuwe grondwet opgenomen zullen worden als onderdeel van Atatürk's principes.

Het enige punt dat de Commissie nog niet kan ophelderen is de plaats van de NVR-leden in de nieuwe grondwet. Volgens Aldikaçti is het waarschijnlijk dat de NVR minstens voor een korte periode zal blijven bestaan en functioneren na de terugkeer van het democratisch systeem.

Deze anti-democratische procedure van de voorbereiding van de nieuwe grondwet lokte zelfs reacties uit onder de leden van de zogenaamde Raadgevende Vergadering. Op de zitting van 20 april zei Nuri Ozgöker, lid van de Vergadering: "Het is tijd dat de Vergadering zijn verantwoordelijkheid opneemt."

Maar dergelijke houding is in de Vergadering, die bestaat uit 160 leden, beperkt tot een klein aantal personen en de overigen zijn zich heel goed bewust dat zij aangeduid werden als "wetmaker" om een nieuwe grondwet op te stellen volgens de strikte richtlijnen van de junta en de big business. Zij doen hun best om een nieuwe "grondwet" op maat van Generaal Evren op te stellen.

POLITIEKE GROEPERINGS

Het Anka nieuwsblad van 27 april 1982 meldt dat "De verschillende belangengroepen evenals hun politieke vertegenwoordigers beginnen te manoeuvreren in verband met hun positie in de politieke structuur van Turkije's "nieuwe democratie". De voornaamste nieuwsbladen zullen de spil zijn voor de nieuwe politieke groepen..." Deze verschillende belangengroepen drukken hun politieke ambitie uit langs dagbladen zoals *Tercüman*, *Hürriyet*, *Milliyet* en *Günes*.

Terwijl het dagblad *Tercüman*, dat de ideeën van de ex-Justitiepartij weerspiegelt, ijvert voor een wederamenstelling van de traditionele politieke structuren, verdedigt *Günes*, dat kan rekenen op de immense fondsen van de nieuw opkomende Cavusoglu/Kozanoglu Holding, het idee van een seculiere westers georiënteerde centristische partij om over de belangen van de big business te waken zonder het behoud van de "sociale vrede" te verwaarlozen. Het ANKA nieuwsblad zegt: "Het schijnbare tegengestelde bestaan van de 'start' met uiteenlopende politieke achtergronden en oriëntaties wordt nu geïnterpreteerd in het licht van de noodzakelijke militaire voorkeur voor een sterk 'Kemalistisch blok'."

Het is momenteel nutteloos om te praten over de perspectieven van de kommunisten en de sociaal-democraten die door de junta en de zakenwereld beschouwd worden als Vijand nr 1. Zoals Evren zei zal er "geen plaats meer zijn voor de KP"; en zelfs een sociaal-democratische partij zoals de Republikeinse Volkspartij van Ecevit wordt als onderdeel van de kommunistische beweging van Turkije behandeld.

BUREAUCRATISCHE HERVORMING

Op 13 april startte Muzaffer Ender, benoemd lid van de Raadgevende Vergadering, een campagne voor de restructurering van de Turkse bureaucratie: "De bureaucratie beperkt de snelheid van Turkije's ontwikkeling. Er is anarchie in de bureaucratie van Turkije. Ondanks de houding van de NVR en de Eerste Minister is de houding van de bureaucraten een bron van zorgen voor ons. Deze staatsbedienden, die geneigd zijn om hun taken niet goed ten einde te brengen, saboteren 12 september. Zij moeten óf de betekenis van 12 september leren óf gaan..."

Deze opmerking werd gevolgd door de uitdaging van vice-premier Ozal aan de Budget- en Planningscommissie van de Raadgevende Vergadering: "De hervorming van de staatsadministratie is een onderwerp waaraan reeds jaren studies gewijd worden. Het belangrijkste punt is de hervorming in praktijk te brengen, wat betekent dat we, zoals Alexander de Grote, de Gordiaanse knoop moeten doorhakken!"

Op het einde van zijn speech vroeg Ozal aan de overheid om deze gordiaanse knoop door te hakken.

Als 1ste stap in die richting begon de NVR aan een studie over de mogelijkheid om alle staatsbedienden te onderwerpen aan één enkele personeelwet. Momenteel bestaan er 19 verschillende wetten voor de verschillende categorieën van staatsbedienden.

STAATSTERREUR

ECEVIT GEARRESTEERD

Naar aanleiding van de beschuldigingen van Generaal Evren werd Bülent Ecevit, ex-premier van op 10 april door de krijgswetoverheid in hechtenis genomen, wegens het interview dat hij toestond aan het Westduits nieuwsmagazine *Der Spiegel*. Alhoewel de militaire rechter van het 2de militair krijgswethof het verzoek van de aanklager voor de arrestatie van Ecevit afwees, gaf het 3de krijgswettribunaal bevel tot zijn inhechtenisneming naar aanleiding van de objektiviteit van het krijgswetbevel.

Op 26 april gaf het 1ste krijgswettribunaal van Ankara een 2de arrestatiebevel uit voor Ecevit wegens

een brief die hij schreef aan een Nederlandse journalist en die later gebruikt werd in een uitzending van de BBC.

Het proces van Ecevit voor het 2de krijgswettribunaal begon op 29 april, voor de 1ste beschuldiging. Tijdens zijn ondervraging zei Ecevit: "Ik geloof niet dat het noodzakelijk is de democratie af te schaffen om de terreur te stoppen."

Op 20 april werd Ecevit nogmaals ondervraagd door de militaire aanklager, over de bloedige incidenten die uitgelokt werden door een fascistische groep op de begrafenis van de plaatselijke voorzitter die door de "Grijze Wolven" vermoord werd.

De ondervraging van 138 vroegere afgevaardigden

van de vroegere Republikeinse Volkspartij begon op 27 april in de burelen van de militaire aanklagers van de krijgswetoverheid van Ankara en Istanbul. Ze worden beschuldigd van collaboratie met de DISK-leiders en het steunen van verzetsacties van arbeiders.

Twee afgevaardigden van de CHP, Ertugrul Günay en Temel Ates, werden op 10 april door een MT van Ankara gearresteerd en naar Erzurum gebracht. Zij zullen daar terechtstaan in het proces van Dev-Yol wegens de kontakten die ze zouden gehad hebben met deze organisatie in Fatsa.

PARTIJLEIDER VEROORDEELD

M. Mihri Belli, voorzitter van de Arbeiderspartij van Turkije (TEP) werd door het 3 de krijgswethof van Istanbul tot 1 jaar gevangenis veroordeeld voor een toespraak die hij gaf tijdens de meeting van het centraal comité van de partij in 1979.

VEROORDELING VAN EEN MINISTER

Turkije's Hoge Gerechtshof veroordeelde op 13 april de vroegere minister Hilmi Isgüzar tot 9 jaar en 8 maand gevangenis voor "corruptie en misbruik van zijn officiële positie uit financieel winstbejag". Het hof gaf hem tevens een boete van 5,2 miljoen TL. Een andere minister van de regering Ecevit, Tuncay Mataracy werd in maart j.l. door hetzelfde hof tot levenslang veroordeeld.

PROCES VAN DISK HERBEGONNEN

Het proces van 52 leiders van de Confederatie van Progressieve Vakbonden van Turkije herbegon op 14 april voor het 2de krijgswethof van Istanbul.

De militaire aanklager voegde nog een gedaagde toe en las op de 1ste zitting de bijkomende beschuldiging voor hem. Ahmet Isvan wordt ervan beschuldigd middelen van de gemeente gebruikt te hebben om DISK in zijn activiteiten te steunen.

Op de 2de zitting begon de militaire rechter de gedaagden te ondervragen. De ondervraging van Abdullah Bastürk, voorzitter van DISK, duurde tot het einde van de maand.

Op de vraag aan welke weg hij de voorkeur geeft voor de overgang naar socialisme zei Bastürk: "Ik ben lid en ex-afgevaardigde van de Republikeinse Volkspartij. De politieke ideeën van deze partij zijn iedereen welbekend. Aangezien de CHP een volkspartij was waren er in de partij democraten, progressieven, sociaal-democraten, evenals partizanen van een democratisch socialisme. Ik heb democratische socialistische ideeën, net als deze van de socialistische partij van Mitterand en van socialistische en arbeiderspartijen van andere Europese landen."

Wegens de arrestatie van de voornaamste advocaat van de verdediging, M. Orhan Apaydin, worden de 53 beschuldigde syndicalisten nu verdedigd door andere advocaten. De objectie van de advocaten tegen de procedure, die aan de Inquisitie herinnert, werd door het militair hof verworpen.

Een ander verzoek voor de vrijlating van 122 andere vakbondsmensen van DISK werd op 2 april tevens afgewezen.

Anderzijds gaf de junta opdracht voor een onderzoek naar de bankrekeningen van 107 DISK-ambtenaren. De inspecteurs onderzoeken tevens de rekeningen van hun verwanten.

Op 13 april werden 8 personen voor het 3de MT gebracht voor het verbergen van Fehmi Isiklar, Sekretaris-Generaal van DISK, na de coup.

2 NIEUWE MASSA-PROCESSEN VAN ARBEIDERS

Eén van de grootste massa-processen begon op 15 april voor een MT in de stad Amasya. 510 van de 989 mijnwerkers van Yeni Celtek worden beschuldigd van deelname aan Dev-Yol activiteiten. Onder de gedaagden zijn tevens 105 boeren, 49 handelaars en 18 leeraars. De militaire aanklager eist 64 doodstraffen.

13 ambtenaren van Tüm -Maden-Is (Vakbond voor Metaalarbeiders) werden op 22 april voor het 3de MT van Istanbul gebracht. Er werden gevangenisstraffen tot 10 jaar geëist.

In april werden door militaire aanklagers processen geopend tegen progressieve mensen en voor 187 van hen wordt de doodstraf gevraagd. Zodanig bereikt het totaal aantal eisen voor de doodstraf 4476, op het einde van april 1982. In de volgende lijst van nieuwe gevallen wordt het aantal eisen tot doodstraf vermeld tussen haakjes, na het aantal beschuldigten:

- Revolutionaire Weg (Dev-Yol): 16/4 in Amasya: 510 (64)
- Arbeiderspartij van Koerdistan (PKK): 20/4 in Erzurum: 172 (34)
- Koerdische organisatie KAWA: 1/4 in Istanbul: 42 (14)
- Marxistisch-Leninistische Gewapende Propaganda Eenheid (MLSPB): 25/4 in Istanbul: 114 (42)
- Staatsbediendenvereniging: (Tüm-Der): 7/4 in Istanbul: 8 (-)
- Arbeiderspartij van Turkije (TIP): 9/4 in Ankara: 48 (-), 16/4 in Istanbul: 82 (-)
- KP van Turkije/Unie (TKP/B): 4/4 in Adana: 12 (-)
- Kadetten van de Oorlogsakademie: 11/4 in Ankara: 29 (-)
- Rechtsen: 4/4 in Istanbul: 3 (3), 3/4 in Erzin: 142 (30)
- Volksverenigingen: 30/4 in Ankara: 17 (-)

VEROORDELINGEN

De laatste maand veroordeelden de militaire tribunalen vele politieke gevangenen, 17 van hen ter dood.

Doodstraffen per organisatie: Volksbevrijdingspartij/front van Turkije: 7. TKP/ML: 2, de Koerdische organisatie TEKOSIN: 2, Revolutionaire KP van Turkije: 1, Dev-Yol: 2, Revolutionair Links (Dev-Sol): 1, Nationaal Bevrijdingsleger (UKO): 1., Twee andere personen werden ter dood veroordeeld voor niet-politieke misdaden.

Veroordelingen tot gevangenisstraf: TDKP 11, Weg van het Volk (HY) 3, THKP/C 37, TKP/ML 10, Dev-Sol 1, Tekosin 3.

En voor de eerste maal sinds de militaire interventie werd op 22/4 in Sakarya een persoon, die ter dood veroordeeld was voor een strafrechtelijke daad, terechtgesteld. Met de terechtstelling van Sabri Altay stijgt het aantal slachtoffers van de doodstraf tot 15.

MENSENJACHTEN

Het Ministerie van Binnenlandse Zaken maakte bekend dat, volgens het Centrum voor Verzameling van Gegevens, er in 1981 meer dan 60.000 personen vastgehouden werden.

In de maand april 1982 hielden de veiligheidsdiensten 99 leden van TKP gevangen, 29 van THKP/C, 24 van TDKP, 67 van Dev-Yol en nog 298 personen van andere organisaties.

Minister van Binnenlandse Zaken Cetiner maakte

/..

op 3 april bekend dat het aantal politie-agenten van 50.000 tot 121.000 zal opgevoerd worden.

Het wetsvoorstel voor het oprichten van Mobiele Politiekrachten in belangrijke steden van Turkije werd op de agenda van de Raadgevende Vergadering gezet. Op 9 april ontving generaal Evren een delegatie van veiligheidsambtenaren en hij zei dat de Turkse veiligheidsorganisaties net zoals de Gewapende Strijdkrachten, gemoderniseerd moeten worden.

Om de levensstandaard van de politiestaf te doen stijgen zal een Onderling Hulpfonds (POYAK) opgericht worden per dekreet.

De Minister van Justitie maakte bekend dat er binnen het jaar 67 nieuwe gevangenen zullen gebouwd worden in Turkije.

Op 20 april werd de wet van het krijgswetregime nogmaals verandert door de NVR en de verplichte voorlezing van de volledige akte van beschuldiging werd weggelaten teneinde het vonnis van meer dan 50.000 politieke gevangenen te bespoedigen.

ORGANISATIES VERTRAPT

De Ministerraad zond een nieuw wetsvoorstel, dat "beroepsverenigingen moet beschermen tegen schadelijke strekkingen" naar de Raadgevende Vergadering. Nog voor die wet aangenomen werd verbood de militaire junta reeds verscheidene democratische organisaties en arresteerde ze hun leiders..

De laatste tijd moeten ook de overblijvende vakverenigingen eraan geloven. Bepaalde rechtsgezinde leden van de Unie van Ingenieurs- en Architecten van Turkije deden op 8 april een beroep op de NVR om een onderzoek in te stellen aangaande de infiltratie van "subversieve" elementen in hun organisatie.

Op 8 april verbood de krijgswetcommandant van Ankara aan de Architectenunies van Ankara de verjaardag te vieren van Turkije's grootste architect, Mimar Sinan, die 4 eeuwen geleden leefde.

Op 8 april meldde Minister van buitenlandse zaken Cetiner dat er een onderzoek ingesteld werd betreffende de Stichting voor Taal en Geschiedenis.

De Ministeries van Landbouw en Coöperatie spanden op 20 april een rechtsgeding in teneinde de sluiting te bekomen van Koy-Koop, een progressieve coöperatieve organisatie van landbouwers.

Met de bedoeling de jeugd onder controle te krijgen bereidde de Ministerraad een nieuw wetsvoorstel voor. Volgens de tekst zullen alle bestaande jeugdorganisaties ontbonden worden en zal er één enkele jeugdorganisatie, onder toezicht van de regering, opgericht worden. De jeugd van Turkije zal zowel in Turkije als in het buitenland slechts door deze organisatie, die "Nationale Raad voor Jeugddiensten" zal heten, vertegenwoordigd worden.

FOLTERING

Een Koerdisch schrijver, die in exil in Zweden leeft, beweerde op 5 april dat 38 Koerdische nationalisten, die opgesloten waren in de gevangenis van Diyarbakir, een paar dagen eerder doodgefolterd werden. Het maandblad Demokrat Turkiye rapporteerde dat in de nacht van 21 maart, de voornaamste beschuldigde in de zaak van de Arbeiderspartij van Koerdistan (PKK). Mazlum Dogan, in zijn gevangeniscel stierf door foltering, en dat tevens 12 andere gevangenen doodgeschoten werden.

Op 26 april gaf de Turkse minister van buitenlandse zaken toe dat er in de gevangenis van Diyarbakir 2 gevangenen doodgevonden werden, hij ontkende echter de dood van 36 andere personen.

De Demokrat Turkiye meldt tevens dat 3 andere personen doodgefolterd werden in andere gebieden:

een persoon genaamd Isa in het distrikt Unye (op 5 maart), Vakkas Dogru in het distrikt Araban (17/3), en Süleyman Seker in het distrikt Bozova (eind feb).

De 428 gedaagden van het Dev-Sol proces voor het 2de MT van Istanbul weigeren nog steeds naar de zittingen te gaan zolang hun klachten over foltering niet ernstig genomen worden.

Op het proces van TKP op 2 april in Ankara zei gedaagde Ali Aras dat hij opgesloten werd naar aanleiding van zijn verdediging in een vorige zitting.

Dezelfde dag, op het proces van TDKP, vroegen 2 gedaagden om overgeplaatst te worden naar het ziekenhuis omdat ze gefolterd werden, maar hun verzoek werd afgewezen.

De personen die in Ankara en Izmir terechtstaan voor hun deelname aan acties van de Revolutionaire Voorhoede van het Volk (HDO) verklaarden dat hun verklaringen afgedwongen werden door foltering.

Op 15 april verklaarden de vrouwelijke gevangenen, die terechtstaan voor het 2de krijgswethof wegens hun verzet tegen de bevelen van het gevangenisbestuur, dat ze geslagen en beledigd werden en geen eten kregen van de soldaten.

TWEE BEKENTENISSEN VOOR HETZELFDE FEIT

Twee verschillende groepen staan terecht voor verschillende tribunalen voor de moord op een goudsmid in 1979 in Ankara. Terwijl Bünyamin Karaman, Adalet Erbas en Süleyman Sagol gevonnist worden voor deze moord door het 3de krijgswettribunaal van Ankara, worden Ali Baspinar, Alper Tunga, Levent Yakis en Mehmet Baha Cetintas op het proces van de 574 gedaagden van het Dev-Yol proces eveneens beschuldigd van deze daad. Beide partijen namen de verantwoordelijkheid voor de moord op zich tijdens hun ondervraging door de politie!

PROCEDURES TEGEN FOLTERING

Eén commissaris, 7 politie-agenten en 2 nachtwakers werden voor het 3de krijgswettribunaal gebracht voor het folteren van de leden van TDKP in augustus en september 1981 in Kirrikale.

Op 1 april werden legerkapitein Faik Agâh Uner, sergeant Gazi Gündogdu en Dr. Nebi Ziya Akkan ieder veroordeeld tot 36 jaar gevangenis voor het doodfolteren van 3 boeren, Ali Orcan, Mustafa Orcan en Mehmet Kodak. De slachtoffers werden op 10 juli 1980 gearresteerd in de stad Misis.

De militaire aanklager van Ankara opende procedures tegen 11 politie-agenten van de politieke afdeling van het politiedepartement van Ankara voor het doodfolteren van een gevangene.

BEKENTENISSEN VAN FOLTERING

Op 3 april zei politieman Ekrem Ozbey voor het 2de krijgswethof van Ankara: "Alle ondervragingen in het politiehooftkwartier gaan gepaard met foltering. Ik deed ook een paar maal mee. Later nam ik ontslag."

Op 6 april zei politieman Rahman Gümrükçü: "Indien de gevangene de waarheid niet spreekt wordt hij gefolterd en dan opnieuw ondervraagd."

Op 19 april verklaarde commissaris Tugman Aykin, getuige op het proces van Kurtulus voor het 2de krijgswethof van Ankara dat hij morele druk uitoefent op de gevangenen teneinde een verklaring te verkrijgen.

Beslissing van de Algemene Raad van het Militaire Hof van Cassatie: "De misdaad van doodfolteren wordt begaan indien de auteur van deze daad werkelijk de intentie heeft dit te doen op een wrede manier en indien het slachtoffer werkelijk onder die wreedheid leed toen hij stierf". (C 24.4.1982)

CULTUREEL LEVEN

RUZIE IN SENSATIEPERS

Aangezien de progressieve pers volledig het zwijgen opgelegd werd, is de sensatiepers van Turkije verwickeld in een ruzie om de oplagen, waarbij geen middel onbeproeft blijft.

Vooraf na de komst van het dagblad Günes, dat gelanceerd werd door de machtige Kozanoglu/Cavusoglu Holding, veranderde deze ruzie in een oorlog die zijn invloed afwierp op economisch en politiek gebied.

Hürriyet, het oudste dagblad met een grote oplage, aarzelde niet om zijn rivaal Günes aan te geven bij Generaal Evren, toen dit blad een nieuws publiceerde ondanks het verbod van de krijgswetoverheid.

Het resultaat was echter niet mals voor Hürriyet: De militaire overheid raakte niet aan Günes, in tegendeel verplichte zij Hürriyet om op 11 april een verontschuldiging te publiceren voor bepaalde uitdrukkingen die gebruikt werden in de aanklacht.

NIEUWE GEVALLEN EN VEROORDELINGEN

De militaire aanklager opende op 1 april rechtsprocedures tegen advocaat Burhan Apaydin en de verantwoordelijke uitgever van het dagblad Cumhuriyet, Okay Gönensen, wegens de tekst van beroep tegen de arrestatie van Orhan Apaydin. De aanklager beweerde dat er in de tekst uitdrukkingen gebruikt worden die zijn collega beledigen.

Nazli Ilıcak en Aydogdu Iler werden op 2 april

door de aanklager ondervraagd n.a.v. hun overtreding op dekreet 52 van de NVR.

Mustafa Sayim, verantwoordelijk uitgever van Savas Yolu, momenteel verboden, werd op 5 april door het 2de krijgswethof van Izmir veroordeeld tot 7,5 jaar gevangenis.

Op 16 april verbood de Ministerraad de verdeling van 22 publikaties die gedrukt worden in het buitenland.

De correspondent van het dagblad Hürriyet, Serdar Altıparmak, werd op 20 april vastgehouden in het distrikt Kusadasi, voor het nemen van foto's van gerechtshofbedienden die de private wagen van de rechter wasten.

De gevangenisstraf die schrijver Necip Fazil Kısakürek eerder kreeg werd op 23 april bekrachtigd door het Hof van Cassatie. Hij werd veroordeeld voor het belasteren van Atatürk.

NIEUWE DREIGING VOOR UNIVERSITEITEN

Op 20 april wijzigde de NVR de Wet over het Hoger Onderwijs. De nieuwe wet geeft de Hoge Onderwijsraad (YOK) de macht om het even welke rektor te ontsnaal zonder het einde van zijn ambtstermijn af te wachten en dit zonder zich concreet te rechtvaardigen. De voorzitter van YOK, professor Dogramaci zei op 27 april dat iedereen die de principes van Atatürk niet respecteert uit de universiteit gezet zal worden.

SOCIAAL LEVEN

Terwijl de progressieve vakbeweging van Turkije onder hevige repressie leed, hield de Confederatie van Werkgeversbonden (TISK) zijn 14de algemene vergadering, om de nieuwe arbeidspolitiek van kapitaalbezitters, die sinds 1980 genieten van de afschaffing van het stakingsrecht en winstpercentages van 200 tot 300 pc realiseerden, te bepalen. Het Uitvoerend Comité van TISK, voorgezeten door Halit Narin, beweert in zijn rapport dat dachten, degenen die het zeldzame geluk hebben werk te vinden tot de "voorspoedige minderheid" mogen gerekend worden, en dat deze daarom niet zullen vragen om loonsstijgingen. Deze bewering van de werkgevers veroorzaakte zelfs in de regeringsgezinde pers hevige deining.

Daarbij komt dat Omer Cavusoglu, co-voorzitter van de gigantische Kozanoglu/Cavusoglu Holding, weigerig staat tegenover de roofachtige aanpak van Narin en verklaarde dat de Turkse handel, die de vrije

ekonomie verdedigt, een verbeterende houding zou moeten aannemen tegenover de slechte plekken van de sociale structuur, en daarom vakbonden en democratie zou moeten steunen.

Daarover moet men niet verbaasd zijn, want de zakenwereld is, ondanks het feit dat er de laatste 2 jaren fabelachtige winsten gemaakt werden, bang dat ze de binnenlandse markt zal verliezen door het verlies aan koopkracht van de arbeiders. Daarom denkt ze dat de tijd rijp is om bepaalde toegevingen te doen ten voordele van de arbeid.

Ook een regeringsgezinde vakbondsleider, de voorzitter van de Vakbond voor Textielarbeiders (TEKSIF), Sevket Yılmaz sprak op het congres, en ook hij deelde de "doede wil" van de zakenwereld. Hij zei: „Als jullie geen nieuwe fabrieken oprichten, zullen wij, arbeiders niet meer bestaan... Dan zijn wij, werknemers en werkgevers aan elkaar gebonden...
./..

IMMIGRATIE

- Minister van Justitie Gol heeft het op de geïmmigreerde arbeiders gemunt. Op 30 april nam hij in de Kamer van Volksvertegenwoordigers het woord aangaande "de veiligheid van personen en goederen" en maakte hij bekend dat de regering van plan is een "vrijwillige" terugzendingspolitiek te voeren voor immigranten die reeds geruime tijd werkloos zijn. Hij heeft tevens besloten de grenscontroles aan Frankrijk en Luxemburg te verscherpen teneinde een einde te maken aan clandestiene immigratie.

- De 8 personen die in hongerstaking gingen uit protest tegen de weigering van de Schaarbeekse autoriteiten om immigranten in te schrijven in hun gemeente, moesten op 9 april hun aktie op doktersadvies beëindigen.

- Op 18 april betoogden in de zuidwijk van Brussel 1500 personen tegen de racistische praktijken in België.

- De minister van staat van het militair regime van Turkije, Mehmet Özgünes, had verschillende ontmoetingen met rechtse turkse organisaties in België, teneinde een federatie van immigranten-arbeiders op te richten.

- Op zaterdag 14 april brandde in Sint-Joost een woonpand dat bewoond werd door Turkse immigranten volledig af. Definitieve balans : 14 doden en verschillende gewonden. Het Verbond van Huurders leverde aan de pers het bewijs dat burgemeester Cudell reeds 5 jaar op de hoogte was van de erbarmelijke staat van het huis, en klaagt het ontbreken van een degelijke politiek voor het verschaffen van onderdak aan immigranten-families door de gemeente, aan. "Natuurlijk is tot heden niemand verantwoordelijk. Maar er zijn doden nodig, of dit nu Turken of Belgen zijn heeft geen belang, voor men zich opnieuw vragen stelt over deze dringende kwestie" schrijft La Cité van 26 april 1982.

De verklaringen van goede wil volstonden niet om klaarheid te brengen in de verwarring over de lonen. Eerst en vooral zal het nooit mogelijk zijn een collectieve overeenkomst te sluiten waarmee de arbeiders tevreden zullen zijn, zonder de actieve deelname van DISK. Aangezien de junta besloot een einde te maken aan DISK zal er geen betrouwbare tegenstander meer zijn om mee aan de onderhandelingstafel te zitten, tot het regime totaal veranderd is. Ten 2de is het in het kader van de huidige economische politiek onmogelijk om een remedie te vinden voor de chronische werkloosheid en de daling van de koopkracht.

Volgens gegevens van de Vakbond voor Spoor-

wegarbeiders is een arbeider verplicht 14 uur en 12 minuten te werken voor 1kg vlees te kunnen kopen, en 1 uur en 13 minuten voor 1 kg brood, terwijl deze cijfers in 1963 6 uur en 17 minuten voor vlees waren en 44 minuten voor brood.

Het minimum maandloon is nog steeds 9618 TL (60 \$) en M. Side, Minister van Sociale Zekerheid en Sekretaris-Generaal van Türk-Is verklaarde dat er vóór 1984 geen sprake kan zijn van een aanpassing. Terwijl het maandloon op dit peil blijft toont een artikel, dat op 1 april in Cumhuriyet verscheen, aan dat een familie van 4 personen in Istanbul minstens 24.950 TL (167 \$) per maand nodig heeft.

EKONOMISCH LEVEN

LAND- EN LANDBOUWHERVORMING

De brandende kwestie van deze hervorming, die sinds de uitroeping van de Republiek nog niet kon opgelost worden, werd nogmaals op de agenda van de "wetgever" gezet.

Eerder faalden reeds vele pogingen om deze noodzakelijke hervorming te realiseren door de druk uitgeoefend door de grootgrondbezitters. De Eerste Hervormingswet voor Land en Landbouw werd in 1973 opgesteld, waarna aan de uitvoering ervan begonnen werd op een piloot-basis in de provincie Urfa. Na een aanzienlijke nationalisatie werd de wet in 1977 echter ingetrokken door het Grondwetgevend Hof. Door gebrek aan een nieuwe wet kon het grootste deel van de genationaliseerde grond niet verdeeld worden.

Na de militaire coup van 12 september 1980 raadden internationale financiële instellingen zoals het IMF en de OECD de militaire regering aan deze hervorming te realiseren teneinde feodale hinderpalen te elimineren en de interne markt van de industriële sektor te verruimen.

Naar aanleiding hiervan stelde de militaire regering een nieuwe hervormingswet op om de nationalisering te stoppen tot uiteindelijk een oplossing gevonden wordt.

Deze nieuwe wet werd echter geconfronteerd met de druk uitgeoefend door de grondbezitters. De betreffende commissie van de Raadgevende Vergadering besloot eerst, beïnvloedt door de advocaten van de landeigenaars, de bepaling te schrappen die zei dat lopende rechtsgedingen tegen de nationalisering van grond opgeschort worden.

Naar aanleiding van de druk echter die uitging van de NVR moest de Raadgevende Vergadering de authentieke regeringstekst aannemen met 64 stemmen tegen 22.

De wet zegt dat landeigenaars hun rechten op genationaliseerde grond niet kunnen opeisen voor er 10 jaar verstreken zijn na de feiten. Tevens zullen alle rechtsgedingen, die ingespannen werden opgeschort worden.

GOUDEN JAAR VOOR MONOPOLIES

1981 werd door de Turkse nieuwsbladen bekrond als het "gouden jaar" voor monopolie-kapitaal.

Volgens Günaydin van 4 april liggen de percentages van winststijgingen, geregistreerd door de voornaamste banken van Turkije, in vergelijking met 1980, als volgt:

Ziraat Bankasi 192.5 pc, Halk Bankasi 124.5 pc,

Is Bankasi 65.8 pc, Akbank 92.9 pc, Pamukbank 124.9 pc, Emlak Kredi Bankasi 323.3 pc, Türk Ticaret Bankasi 18.4 pc, Osmanlı Bankasi 54.2 pc, Yapi ve Kredi Bankasi 170.5 pc, Dıs Ticaret Bankasi 677.8 pc, Töbank 169 pc.

Alleen de Is Bankasi verdeelde 1000 pc dividend onder zijn aandeelhouders.

Cumhuriyet van 7/4 meldt dat de voornaamste Turkse maatschappijen dividenden verdeelden onder hun aandeelhouders volgens volgende percentages:

Canakkale Seramik 200 pc, Sarkusyan 160 pc, Kav 150 pc, Bastas 110 pc, Anadolu Cam 100 pc, Good-Year 100 pc, Izocam 100 pc, Uniroyal 120 pc, Türkiye Sise Cam 90 pc, Kordsa, Koruma Tarım en Rabak 75 pc elk, Bursa Cimento, Kartonsan 60 pc elk, Akçimento, Celik, Hektas, Koç Holding, Makina Tarım, Nasa, Olmuk, Plastifay elk 50 pc.

De grootste uitkeringen komen van Cukurova Holding, Koç Holding en Kozanoglu/Cavusoglu Holding, met respectievelijk 394 biljoen TL (2,6 biljoen dollar), 271,5 biljoen TL (1,8 biljoen \$) en 110 biljoen TL (700 miljoen \$).

Wat betreft de staatsondernemingen (KIT), die er altijd van beschuldigd worden een overlast te zijn voor de economie, is het voor de 1ste maal dat 27 van de 38 ondernemingen winst boekten. Het winstpercentage bedraagt 43,33 pc voor Radio en TV, 34,77 pc voor de Elektriciteitscoöperatie, 29,84 voor de PTT, enz...

Deze successen voor banken, private ondernemingen en KITs werden echter niet behaald door rationalisering maar dankzij het verbod op collectieve onderhandelingen en stakingen. Wat meer is: de KITs ontloegen in één jaar 18.500 arbeiders.

Een ander zeer belangrijk element in dit proces is de liquidatie van kleinere ondernemingen. Volgens Cumhuriyet van 5 april steeg het aantal firma's die met bankroet te maken kregen met 107 pc in 1981.

BUITENLANDSE SCHULDEN

De Daily News van 14 april meldt dat het totaal van Turkije's buitenlandse schuld op 18 á 19 biljoen dollar geschat wordt. Maar met de nieuwe kredieten voor pijpleidingen en intrestbetalingen stijgt die buitenlandse schuld echter tot 30 biljoen dollar.

BUITENLANDSE BANKIERS IN TURKIJE

Op initiatief van de Turkse Bouw- en Kredietbank en Euromoney werd in Istanbul een conferentie gehouden over "Turkije en geldmarkten in de wereld". 59 hoge ambtenaren en 50 financiële instellingen uit 15 landen namen deel aan het seminarie.

 BUITENLANDSE RELATIES

TURKIJE - VS

Op 13 april tekenden een Amerikaanse maatschappij en 3 Turkse staatsgecontroleerde ondernemingen een akkoord om zich samen te wagen aan de fabricatie van elektronische apparatuur in Turkije. De Amerikaanse onderneming, Aydin Corporation, zal in de nieuwe onderneming een aandeel van 38,5 pc bezitten. De grootste partner is de Turkse Stichting ter Ondersteuning van de Luchtmacht, met een aandeel van 51 pc. De resterende aandelen zijn verdeeld onder de Turkse Industriële Electronica Onderneming (TESTAS) en de Turkse Industriële Luchtvaart Onderneming (TUSAS).

Aanvankelijk zou een fabriek, gebouwd in Ankara, vervangstukken fabriceren voor bestaande militaire vliegtuigen. Later, wanneer Turkije erin slaagt zijn eigen luchtvaartindustrie te ontwikkelen, zouden de elektronische onderdelen voor deze vliegtuigen gemaakt worden in de nieuw opgerichte fabriek van Havelsan-Aydin.

Anderzijds hield een Turks-Amerikaanse verdedigingsgroep, die opgericht werd tijdens het bezoek van de VS-sekretaris van defensie aan Turkije, in december j.l., op 27 en 28 april zijn 1ste officiële meeting in Ankara. De groep discussieerde over de manieren en de middelen voor de modernisering van de Turkse Gewapende Strijdkrachten, om deze in staat te stellen hun verbintenissen met de NAVO na te komen.

TURKIJE - EUROPA

De gesprekken tussen Turkije en de EEG over de belastingen belastingen die op de export van katoendraad naar de EEG geheffen worden liepen eind maart op niets uit. De Turkse minister van buitenlandse zaken verklaarde dat, wanneer de belasting van 12 pc op de katoendraad verdergaat, Turkije 15 pc belasting zal heffen op staalprodukten die ingevoerd worden uit de EEG.

Tijdens Ozal's bezoek aan Parijs op 19 april sprak hij echter met M. Davignon en M. Duchateau van de Europese Commissie en kwam men tot een akkoord. De toepassing van dit akkoord is echter afhankelijk van de goedkeuring van elke lidstaat.

TURKIJE - SOCIALISTISCHE LANDEN

Op 7 april ging Generaal Evren op officieel bezoek naar Roemenië. In het slotcommuniqué wordt verklaard dat de economische, commerciële en culturele relaties tussen de 2 landen verder ontwikkeld zullen worden.

In Bulgarije werd op 20 april de Turkse week geopend met deelneming van zakenlui en hoge Turkse ambtenaren.

Op 28 april werd er een economische overeenkomst getekend tussen Turkije en Hongarije.

 SOLIDARITEIT

- Een uitnodiging van Turkije voor de plechtigheden voor de 20ste verjaardag van het Grondwetgevend Hof werd slechts door één land, Zwitserland, geaccepteerd. Frankrijk, Duitsland, Spanje en Oostenrijk lieten weten dat ze niet van de partij zullen zijn. Joegoslavië en Italië reageerden niet op de uitnodiging.

- Op initiatief van de Vereniging van Democratische Advokaten van Luik verzochten 150 advokaten van diverse strekkingen de Belgische premier zich in te spannen voor de vrijlating van de advocaat Orhan Apaydin.

- De Turkse regering wees het verzoek van de Deense premier, om Ecevit te bezoeken, af.

- Op 20 april lanceerde de Vredes- en Ontwikkelingsconcertatie, die o.a. de Belgische Vereniging van Democratische Juristen, Pax Christi, Oxfam, Socialistische Solidariteit, de Belgische Unie voor de Verdediging van de Vrede en Hulp en Solidariteit omvat, een oproep tot solidariteit met het volk van Turkije.

- De Internationale Confederatie van Vrije Vakbonden publiceerde in zijn maandblad een artikel over Turkije, met op de voorpagina een foto van de leiders van DISK.

- Het maandblad van de Wereldfederatie van Vakbonden publiceerde de getuigenis van Antoine Herero, sekretaris van UIS-THCP, die 4 zittingen van het proces van DISK bijwoonde.

- De Belgische Socialistische Partij organiseerde in Gent een meeting over "Grijze Wolven en Fascisten in

België". Twee vertegenwoordigers van INFO TURK kwamen aan het woord. (22.4)

- Het congres van de Europese Vakbondsfederatie (ETUC), dat tussen 19 en 23 april in Den Haag gehouden werd, nam een resolutie aan over Turkije waarin de onmiddellijke intrekking van het Turks lidmaatschap uit de Raad van Europa gevraagd wordt.

- De heropening van het DISK-proces in Istanbul werd bijgewoond door verscheidene buitenlandse waarnemers, o.a. door advocaat Van Drooghenbroeck van de Wereldconfederatie van de Arbeid en advocaat Claude Larzul van de Internationale Vereniging van Democratische advokaten. Ook de Nederlandse FNV, de Deense LO en de Spaanse UGT zonden waarnemers naar het proces. Terug in België hielden M. Van Drooghenbroeck en M. Larzul op 26 april een persconferentie in Brussel.

- Het nieuw lid van het Europees Parlement vroeg de ministers van buitenlandse zaken van de Gemeenschap om gezamenlijk het Turks regime aan te klagen bij de Europese Commissie van Mensenrechten.

- De Parlementaire Vergadering noch het Ministercomité van de Raad van Europa nam een strenge houding aan tegenover het Turks regime op hun meetings in Strasbourg tussen 26 en 30 april. Op de parlementaire vergadering stelden slechts de Belgische afgevaardigde Claude Dejardin, de Noorse Liv Assen en de Britse Budtz vragen over Turkije aan de ministers. Het Ministercomité stelde zich tevreden met in zijn communiqué te melden dat er gediscussieerd werd over de situatie in Turkije.